

KONDÁS KORNÉL¹**Különleges jogrend elrendelését követő feladatok a Rendőrség helyi szerveinek****Tasks from the view of the local Police departments, after activation of special rule of Law****Absztrakt**

A szerző a cikkben bemutatja a különleges jogrend és a Rendőrség kapcsolatát, intézmény- és feladatrendszerét. Kiemeli, hogy melyek azok a legfőbb változások, amelyek befolyásolják a szakma mindennapi életét, és ezek milyen hatással vannak a különböző ágazatokra. A jogszabályi háttér részletes ismertetését követően a legfontosabb fogalmi meghatározások találhatóak. A védelem komplex rendszerének ismerete birtokában a szerző elhelyezi és a különféle szakirodalmak segítségével definiálja a különleges jogrend formáit, ismerteti ezen időszak esetén a Rendőrség helyi szerveinek szemszögéből meghatározott és elvárt feladatok végrehajtását.

A szerző ismerteti az ide vonatkozó jogszabályokat, amelyek a Rendőrség intézkedései menetét, végrehajtását a különleges jogrend esetén szabályozzák. Értelmezésre kerülnek, azon különleges jogrendi formák, amelyek esetében a rendőri állomány helyi szinten történő beavatkozása szükséges.

A cikk rávilágít arra, hogy a különleges jogrend esetében a Rendőrség helyi szerveinek, annak bevezetésétől egészen a megszüntetéséig milyen feladataik vannak, valamint azokat milyen módon lehet hatékonyan alkalmazni. A szerző a cikkben ismerteti a jogszabályok, Rendőrség békeidőszaki és különleges jogrend bevezetését követően meghatározott feladatait, ami segítséget nyújt annak megértésében, hogy a Rendőrségnek milyen feladatai vannak ezen különleges időszak esetében.

Abstract

The author in his article presents the relationship between the rule of law and the Police. He highlights those main changings which influences the daily life of the Police profession and their impacts on different departments. After presenting the

¹ r. hadnagy, Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Rendőr-főkapitányság, Miskolci Rendőrkapitányság Avasi Rendőrőrs email: kondaskornel@gmail.com

detailed law background, the main definitions can be found. Knowing the complex system of the defence, the author places and defines the special types of rule of law with several different specialized literatures and describes the defined and requested task executions from the point of the local Police organizations view.

The author presents those related laws, which control the way of the Police executions in special legal cases. Those special legal cases are also defined and introduced in case the local Police Departments have to do interventions.

The article shows the tasks and responsibilities of the local Police organizations in special legal cases from the creation time until the termination period, and how to use them efficiently. He describes the related rule of law and all the defined tasks of the Police department which helps to understand the responsibilities of the Police Department during this special timing period.

BEVEZETÉS

A demokratikus jogállamok működésének egyik alapvető kritériuma a jogszabályokon – ezek között is meghatározóan az Alaptörvényen (Alkotmányon) – alapuló államszervezeti felépítés és hatalomgyakorlás. Ugyanakkor a demokratikus jogállamok működésének is vannak különleges esetei, amikor a normál (béke-) időszaki jogrendtől eltérő államhatalmi szervezeti és működési rend alkalmazása válik szükségessé a társadalom életét, az állam működését, az állampolgárok élet- és vagyonbiztonságát fenyegető természeti, vagy társadalmi eredetű veszélyek elhárítása érdekében.

A fenti célok érdekében bármilyen államformájú és berendezkedésű jogállam kialakít olyan biztonsági és védelmi rendszert, amely biztosítja a rendkívüli körülmények során felmerülő azon feladatok végrehajtását, továbbá az olyan veszélyek elhárítását, amelyekre a normál (béke-) idejű államszervezeti struktúra működése nem alkalmas, vagy erre a szervezeti és működési feltételek nincsenek meg.

Bármely állam esetében, bármely történelmi időszakban bizonyítható azon nemzeti – vagy nemzeti és szövetségi, nemzetközi együttműködési alapokon nyugvó – védelmi rendszer megléte, amely a normál időszaki jogszabályi környezethez és állami működéshez képest többlet-felhatalmazást biztosít a kijelölt, rendszerint kormányzati szervek részére a normál időszakokhoz képest jelentkező veszélyek elhárítása érdekében. Ez egyidejűleg jelenti az állam feladatát képező védelmi, külső és belső biztonsági feladatokat végző, a végrehajtást koordináló intézményi, jog- és hatásköri, irányítási és a gyakorlati végrehajtást biztosító alrendszerek összességét, azaz a védelmi igazgatási szervek és az azok működését biztosító jogi-jogszabályi környezet meglétét.

Ez az intézményrendszer lehet egyszemélyi kivételes hatalmon, vagy testületi kivételes hatalomgyakorláson alapuló szervezet- és feladatrendszer, amely minden állam esetében az egyes történelmi időszakoknak megfelelő nemzeti sajátosságokat is hordoz.²

A cikk szerzőjének célkitűzése hogy bemutatásra kerüljön, egy nem békeidőszaki állapot bevezetését követően a rendőrség helyi szervezeteinek milyen feladatok vannak meghatározva, és azok hogyan működnek a gyakorlati életben. Továbbá a cikkben közlésre, tájékoztatásra kerülnek azok a jogszabályok, amelyek szabályozzák a különleges jogrend speciális szabályait a Rendőrség tükrében.

A KÜLÖNLEGES JOGREND TARTALMA ÉS JOGI SZABÁLYOZÁSA

A különleges jogrend – a veszélyeztetettségnek megfelelő tartalmú – gyűjtőfogalma alkotmányos terminológia. A fogalom az országvédelem szabályozási területén is elfogadott, korábban minősített időszakként nevesített kategória, tartalma szerint pedig a normál időszakoktól (békétől eltérő) helyzeteket jelöli meg az ország szuverenitása és területi épségének, az állami működés fenntarthatóságának, az állampolgárok létfeltételeinek biztosítottsága érdekében, amikor a hatalommegosztáson, a fékek és ellensúlyok rendszerén alapuló hatalomgyakorlás elégtelen a veszélyek kezeléséhez. Az Alaptörvény tehát több, létező jogrendszer alapjait hordozza egyidejűleg: a tipikus szabályozási mód a békeidőszaki, de rendelkezik arról is, hogy a békétől eltérő körülmények között az állam mely szerve mikor, milyen határokig mehet el a jogalkotásban és a jogalkalmazásban.

A kivételes hatalom jogi lényege az Alaptörvényben garantált alapvető jogok korlátozása alkotmányos módon, garanciákkal, illetve az adott veszély elhárításához szükséges többlet-felhatalmazás biztosítása a veszély elhárításában résztvevő állami szervek részére. Definiálásakor pontosan meg kell határozni kezdetét és végét, eljárásait, terjedelmét, amit a végrehajtó hatalom nem léphet át. Rögzíteni kell, hogy milyen állapotok, események bekövetkeztekor hirdethető ki – háború, háborús veszély, katasztrófaesemény – és ha az megszűnt, akkor megszűnik a kivételes hatalom gyakorlásának jogalapja is.

A különleges jogrend alkalmazása egyes időszakainak általános jellemzője, hogy az állam életének rendes működését, az állampolgárok élet- és vagyonbiztonságát külső vagy belső társadalmi, illetve természeti veszély fenyegeti, és ezen veszélyek elhárítására, bekövetkezésük esetén azok következményeinek felszámolására – a normál időszaki jogszabályi keretek elégtelensége, vagy alkalmazási eljárásuk időszükséglete miatt – a különleges jogrend eszközei vehetők igénybe.

² Lakatos László (2014): A különleges jogrend és a honvédelem szabályozása. Magyar Tudományos Akadémia Jogtudományi Intézet. MTA Law Working Papers 2014/49. ISSN 2064-4515

A különleges jogrend alkalmazása tehát az ország életének olyan kivételes időszaka, amelyben az Alaptörvényben meghatározott feltételek teljesülése esetén kivételes hatalom (rendeleti kormányzás) érvényesül. A rendkívüli intézkedések bevezetése és alkalmazása teszi lehetővé, hogy az ország összes személyi és dologi erőforrása a haza fegyveres katonai védelme, az alkotmányos rend megóvása, a katasztrófák leküzdése, továbbá az állampolgárok élet- és vagyonbiztonságának fenntartása érdekében maximális mértékben igénybe vehető legyen. Ezek az intézkedések biztosítják az ország egész területén az állami irányítás folyamatosságát, a közrend és közbiztonság fenntartását, valamint a lakosság védelmét és alapvető életszükségleteinek folyamatos kielégítését.³

A különleges jogrendbe tartozik a rendkívüli állapot, szükségállapot, megelőző védelmi helyzet, váratlan támadás és veszélyhelyzet, továbbá definiálták azt az időszakot is, amely esetében nem szükséges a különleges jogrend egyikének sem a kihirdetése, azonban az intézkedés elengedhetetlenné válik. Ezt „küszöb alatti” időszaknak nevezzük, és jelenleg a katasztrófaveszély nevet viseli.

A KÜLÖNLEGES JOGREND ÖT TÍPUSA, JELLEMZŐIK

RENDKÍVÜLI ÁLLAPOT

Az Országgyűlés hadiállapot kinyilvánítása vagy idegen hatalom fegyveres támadásának közvetlen veszélye (háborús veszély) esetén kihirdeti a rendkívüli állapotot, és Honvédelmi Tanácsot hoz létre.⁴

SZÜKSÉGÁLLAPOT

Az Országgyűlés a törvényes rend megdöntésére vagy a hatalom kizárólagos megszerzésére irányuló fegyveres cselekmények, továbbá az élet- és vagyonbiztonságot tömeges méretekben veszélyeztető, fegyveresen vagy felfegyverkezve elkövetett súlyos, erőszakos cselekmények esetén szükségállapotot hirdet ki.⁵

MEGELŐZŐ VÉDELMI HELYZET

Az Országgyűlés külső fegyveres támadás veszélye esetén vagy szövetségi kötelezettség teljesítése érdekében meghatározott időre kihirdeti a megelőző védelmi helyzetet, ezzel egyidejűleg felhatalmazza a Kormányt sarkalatos törvényben meghatározott rendkívüli intézkedések bevezetésére.⁶

³ Lakatos László (2014): A különleges jogrend és a honvédelem szabályozása. Magyar Tudományos Akadémia Jogtudományi Intézet. MTA Law Working Papers 2014/49. ISSN 2064-4515

⁴ Magyarország Alaptörvénye 49. §

⁵ Magyarország alaptörvénye 50. §

⁶ Magyarország Alaptörvénye 51. §

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2015. VIII. évfolyam 1. szám

VÁRATLAN TÁMADÁS

A Kormány külső fegyveres csoportoknak Magyarország területére történő váratlan betörése esetén a támadás elhárítására, Magyarország területének a honi és szövetséges légvédelmi és repülői készülségi erőkkel való oltalmazására, a törvényes rend, az élet- és vagyonbiztonság, a közrend és a közbiztonság védelme érdekében – szükség esetén a köztársasági elnök által jóváhagyott fegyveres védelmi terv szerint – a szükségállapot vagy a rendkívüli állapot kihirdetésére vonatkozó döntésig a támadással arányos és arra felkészített erőkkel azonnal intézkedni köteles.⁷

VESZÉLYHELYZET

A Kormány az élet- és vagyonbiztonságot veszélyeztető elemi csapás vagy ipari szerencsétlenség esetén, valamint ezek következményeinek az elhárítása érdekében veszélyhelyzetet hirdet ki, és sarkalatos törvényben meghatározott rendkívüli intézkedéseket vezethet be.⁸

Minősítés	Rendkívüli állapot (49. cikk)	Szükségállapot (50. cikk)	Megelőző védelmi helyzet (51. cikk)	Váratlan támadás (52. cikk)	Veszély-helyzet (53. cikk)
Veszély iránya	Külső veszély	Belső társadalmi konfliktus, terror	Külső veszély	Külső veszély	Katasztrófa
Alkotmányos tényállás	Hadiállapot, Háborús veszély	A törvényes rend megdöntésére, a hatalom erőszakos megszerzésére irányuló fegyveres cselekmények. Élet és vagyonbiztonságot fenyegető fegyveresen vagy fellegyverkezve elkövetett cselekmények	Külső fegyveres támadás veszélye, Szövetségi kötelezettség	Külső fegyveres csoport váratlan betörése	Élet és vagyonbiztonságot fenyegető elemi csapás vagy ipari szerencsétlenség
Kihirdető	OGY 2/3	OGY 2/3	OGY	Kormány	Kormány
Hatalmi centrum	Honvédelmi Tanács	Köztársasági Elnök	Kormány	Kormány	Kormány

1. ábra: A különleges jogrend időszakai. Készítette: Prohászka Petra⁹

⁷ Magyarország Alaptörvénye 52. §

⁸ Magyarország Alaptörvénye 53. §

⁹ Prohászka Petra: A védelmi igazgatás jelenlegi helye és szerepe, a jogszabályi változások, valamint az új kihívások tükrében; Műszaki Katonai Közlöny, XXIII. évfolyam, 2013. 1. szám, 248-265 oldal

A RENDŐRSÉGRŐL ÁLTALÁNOSÁGBAN

A rendőrség stratégiai célja, hogy alaprendeltetésének megfelelő tevékenységével garantálja a biztonság fenntartását, az ország belső békéjének megőrzését, az állampolgárok jogállamba vetett bizalmának megerősítését és az ország határainak sérthetetlenségét.¹⁰

Rendőrség feladata az Alaptörvényben meghatározott feladatok mellett a határforgalom ellenőrzése, a terrorizmus elleni küzdelem és az e törvényben meghatározott bűnmegelőzési, bűnfelderítési célú ellenőrzés, valamint a bűncselekményből származó vagyoni viszszerzése.

A rendőrség az Alaptörvényben, az e törvényben és törvény felhatalmazása alapján más jogszabályban meghatározott bűnmegelőzési, bűnüldözési, államigazgatási és rendészeti feladatkörében eljárva végzi feladatait.

A rendőrség alapfeladatait törvények, kormányrendeletek, miniszteri rendeletek és utasítások határozzák meg, melyek szerint a legfontosabb tevékenységterületek:

- a közbiztonság és
- a közrend védelme,
- az államhatár őrzése,
- az államhatár ellenőrzése és rendjének fenntartása.

A teljesség igénye nélkül, hivatkozva a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvényre, az alapfeladatok az alábbiak:

- általános bűnügyi, nyomozói, hatósági jogkör keretében a bűncselekmények megelőzése és felderítése,
- szabálysértési hatósági jogkör gyakorlása, közreműködés a szabálysértések megelőzésében, felderítésében és elbírálásában,
- a közbiztonságra veszélyes anyagok és eszközök előállításával, forgalmazásával és felhasználásával összefüggő hatósági jogkörök alkalmazása,
- közlekedési-, hatósági- és rendészeti feladatok teljesítése, a közúti közlekedés felügyelete,
- a közterületek rendjének fenntartása, rendészeti feladatok ellátása, folyamatos ellenőrzés a kijelölt körzetekben és területeken,
- a büntető eljárásokban résztvevők, valamint az igazságszolgáltatást segítők védelmi programjának megvalósítása,
- az ország és a rendőri szervezetek számára kiemelten fontos objektumok őrzés-védelmének megvalósítása,
- magánnyomozói-, személy- és vagyonőri tevékenység engedélyezése, az előírt képzések felügyelete és az érintettek munkájának ellenőrzése,
- a büntetés-végrehajtás során az előzetes fogva tartásfeladatának ellátása,

¹⁰ 1994. XXXIV. számú törvény a Rendőrségről, Magyar Közlöny, Magyar Közlönykiadó, 1994. Budapest.

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2015. VIII. évfolyam 1. szám

- különleges jogrend: vészhelyzet, katasztrófaveszély esetén a hatáskörébe utalt védelmi feladatok megvalósítása,
- közreműködés az államhatárt fegyveresen átlépő személyek lefegyverzésében, kiszorításában és elfogásában,
- az államhatár őrzése, Magyarország területi sérthetlenségének megóvása,
- az államhatár jogellenes átlépésének megelőzése, felderítése, megszakítása,
- a határokon zajló személy és járműforgalom és a közösségi vámkódex alapján a szállítmányok ellenőrzése,
- a határcselekmények kivizsgálását végző magyar hatóságok munkájának irányítása, Magyarország képviselője a vizsgálóbizottságokban,
- az államhatár bejárásával, felmérésével, megjelölésével, a határjel felállításával kapcsolatos munkák felügyelete,
- a tömeges méretű migráció és az államhatár rendjét közvetlenül veszélyeztető konfliktushelyzet esetén a szükséges intézkedések foganatosítása,
- az államhatár ellen irányuló erőszakos cselekmények elhárítása, a határvédelmi funkció teljesítése,
- a nemzetközi szerződésekben és hazai jogszabályokban rögzített feladatok végrehajtása.

A rendőrség központosítottan szervezett, területi illetékességgel rendelkező egységekre tagozódó, az ország területét lefedő hálózattal rendelkező állami szerv, melyet funkcionálisan szervezett egységek – Készenléti Rendőrség, Repülőtéri Rendőri Igazgatóság – egészítenek ki. A rendőrség országos illetékességű szerve az Országos Rendőr-főkapitányság. Területi szervei az ORFK közvetlen alárendeltségében működő Budapesti Rendőr-főkapitányság és a Megyei Rendőr-főkapitányságok.

A Megyei Rendőr-főkapitányságok alárendeltségébe önálló feladatkörrel rendelkező, kevés kivétellel városi szintre telepített rendőrkapitányságok tartoznak. A határrendészet körében rendőrkapitánysági jogosultsággal bíró határrendészeti kirendeltségek látják el a feladatokat. A kapitányságok hatáskörében rendőrőrök és körzeti megbízottak működnek.

Az Országos Rendőr-főkapitányság alárendeltségébe helyi szinten 154 helyi rendőrkapitányság és 21 határrendészeti kirendeltség tartozik.

A rendőrség alapfeladatainak teljesítése érdekében belső munkamegosztás alakult ki, melyet az általános rendőri feladatok ellátására létrehozott szervezet teljes mértékben képes lefedni. A rendőri munka alapfeladatainak teljesítésére létrehozott struktúra egyrészt tevékenység területeket, másrészt rendőri-, határrendészeti tevékenység formák szervezeti alapjait tartalmazza. Biztosítja, hogy a társadalom értekeinek megóvása szervezett keretek között, a jogszabályi rendelkezések betartásával és betartatásával érvényesüljön.¹¹

¹¹http://ktk.uni-nke.hu/uploads/media_items/dr_-peterfalvi-attila-disszertacio-tervezet.original.pdf letöltés: 2014-04-11 11.55.

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2015. VIII. évfolyam 1. szám

30/2013. (VII. 5.) ORFK UTASÍTÁS AZ ÁLTALÁNOS RENDŐRSÉGI FELADATOK ELLÁTÁSÁRA LÉTREHOZOTT SZERV KÉSZENLÉTBÉ HELYEZÉSÉRŐL, A KÜLÖNLEGES JOGREND BEVEZETÉSÉRE TÖRTÉNŐ FELKÉSZÜLÉSÉNEK SZABÁLYAIRÓL, VALAMINT SZEMÉLYI ÁLLOMÁNYÁNAK ÉRTESÍTÉSÉRŐL

Az utasítás kiterjed az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv központi szervére; a Készenléti Rendőrségre, a Repülőtéri Rendőri Igazgatóságra, a Központi Gazdasági Ellátó Igazgatóságra, a Bűnügyi Szakértői és Kutatóintézetre, a Megyei (fővárosi) Rendőr-főkapitányságokra; a Rendőrkapitányságokra és a Határrendészeti Kirendeltségekre.

AZ UTASÍTÁS A RENDŐRSÉG VONATKOZÁSÁBAN AZ ALÁBBI FOGALMAKAT HATÁROZZA MEG

Megelőző készenlét: a rendőri szervek olyan állapota, amikor a békeidőszaki tevékenysége ellátása mellett külön szabályok kerülnek bevezetésre a készenlét fokozása érdekében, melynek célja az élet és az anyagi javak fokozottabb védelme, a közbiztonság fenntartása, valamint azon feltételek megteremtése, amelyek szükségesek a fokozott vagy a teljes készenlét eléréséhez.

Készenlét: a rendőri szervek olyan állapota, mely biztosítja békeidőszakban, valamint a minősített időszakokban jelentkező rendkívüli feladatok szervezett megkezdését, majd a személyi és anyagi-technikai feltételek megteremtése után a folyamatos végrehajtást.

Fokozott készenlét: a rendőri szervek olyan állapota, amikor a békeidőszaki tevékenység ellátása mellett végrehajtják a megelőző készenléti fokozatra előírt szabályokat és felkészülnek a teljes készenléti fokozatra előírt feladatok végrehajtására.

Készenlét fokozása: olyan rendszabályok bevezetését, végrehajtását jelenti, melyek eredményeként a rendőri szervek felkészültsége egyre jobban megközelíti, illetve eléri az általánostól eltérő, a minősített időszak feladatok végrehajtásához szükséges szintet.

Teljes készenlét: a rendőri szervek készenlétének legmagasabb fokozata, mely során biztosítják az állam, a lakosság életének és az anyagi javaknak a komplex védelmét, a közbiztonság fenntartását, illetve befejezik mindazon feltételek megteremtését, amelyek biztosítják a minősített időszak esetén jelentkező rendkívüli feladatok azonnali megkezdését.

Amennyiben a rendőri szerveket készenlétbe helyezik, úgy a megelőző készenlétet, a fokozott készenlétet, majd a teljes készenlétet kell alkalmazni.

Nagyon fontos parancsnoki teendő a mindennapos feladatok ellátása során a Robotzsaru (RZS NEO) rendszerben történő szolgálatvezénylés naprakész vezetése, továbbá a harcérték jelentés pontos leadása is. A harcérték jelentést a Robotzsaru rendszerben kell leadni a Tevékenységirányítási Központ (TIK) felé, minden reggel 08:30-ig, majd a TIK ezt a jelentést továbbítja az ORFK-ra. A jelentést mindig a következő munkanappal bezárólag kell leadni, tehát ha hétfőn adjuk kel, akkor a keddi napra vonatkozó adatokat kell lejelenteni, azonban a pénteken, hétfőre előtt adjuk le, akkor a szombati, a vasárnapi és a hétfői adatokat is továbbítani kell a TIK Központ felé. Ebben a jelentésben pontos adatokat kap a

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2015. VIII. évfolyam 1. szám

TIK arról, hogy a következő napon kik és hányan lesznek szolgálatban (kitérve arra, hogy ki lát el közterületen szolgálatot, és ki nem), hány személy van betegállományban, gyesen, szabadságon illetve egyéb okból távol (vezénylés, felfüggesztés, pihenőnap stb.) Külön pontban szerepelnek azon dolgozók, akik nem berendelhetők, ilyenek többek közt a 18 éven aluli gyermeküket egyedül nevelő szülők. A harcérték pontos leadása azért fontos, mert amennyiben készenlét elrendelésére kerül sor, ez alapján értesítik ki a berendelni kívánt állományt.

A harcérték pontos adatokkal történő leadásának előfeltétele az, hogy az RZS rendszerben naprakészen legyen vezetve az elektronikus szolgálatvezénylés. Pontosan be legyen rögzítve, hogy ki, melyik napon, mettől meddig teljesít szolgálatot, mikor van szabadságon, illetve ha váratlanul lebetegszik, intézkedni kell az adatok soron kívüli módosítására. Ez azért különösen fontos (a nem utolsó helyre tehető bérszámfejtés mellett), mert az RZS rendszer ezen adatok alapján emeli be a következő napra vonatkozó harcérték adatokat. Tehát ha a szolgálatvezénylésben nem valós adatok szerepelnek (pl. valaki szabadságon van, de a rendszerben szolgálatosként szerepel), akkor automatikusan a valótlan adatokat továbbítja a rendszer, és szintén a valótlan adatok kerülnek továbbításra az ORFK felé.

Sajnos még így sem lehet teljes mértékben a harcérték jelentésre, mint hiteles létszámadatra hagyatkozni. Előfordul, hogy valaki, aki a soron következő nap szolgálatba kell, hogy lépjen, megbetegszik. Elmegy az orvoshoz, aki leghamarabb 08:00-kor kezdi meg a rendelést. Kiírja táppénzre a kollegát, aki jelentési kötelezettségének eleget téve soron kívül jelenti ezt a közvetlen parancsnokának. Azonban ekkorra a harcérték jelentés már rég le lett adva, hiszen azt legkésőbb 08:30-ig továbbítani kell. Tehát hiába módosítják a kollega szolgálatát a következő naptól betegállományra, a jelentés már elment az ORFK felé, és ott ez a kollega berendelhető személyként szerepel. A jelentésen utólag javítani már nem lehet.

A Rendőrségnél dolgozóknak tudomásul kell venniük azt, hogy más jogszabályok vonatkoznak rájuk, mint az civilekre. Minden rendőri szervnél van kiértéslési terv, melyben a kapitányság teljes állományának kiértéslési adatai szerepelnek. Név, lakcím, telefonszám, bejárás-nem bejárás dolgozó, bevonulási idő stb. A tervben foglaltak szerint, amennyiben riadóra kerül sor, a lehető leghamarabb be kell vonulni a kapitányságra, és jelentkezni az illetékes parancsnoknál.

Amennyiben a készenlét fokozására kerül sor, a rendőrség az alábbi honvédelmi feladatokat látja el:

- részt vesz a Magyar Honvédség mozgósításának a közigazgatás részéről történő biztosításában,
- az ország fegyveres védelmi terve alapján a Magyar Honvédséggel együttműködve részt vesz az államhatár megerősített őrzetében, a határvédelem biztosításában,
- részt vesz a honvédelem, az állam működése és a lakosság ellátása szempontjából kiemelten fontos objektumok őrzésében,

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2015. VIII. évfolyam 1. szám

- átveszi a fegyveres biztonsági őrsek irányítását,
- biztosítja a lakosság és a védelmi igazgatás vezető szervei kitelepítését, őri a visszamaradó anyagi javakat,

2. ábra. Kitelepítés

- a kárt, illetve rombolást szenvedett területeken fenntartja a közrendet, közbiztonságot, részt vesz a kialakult káresetek következményeinek felszámolásában,

3. ábra. Járőrszolgálat ellátása árvíz miatt kitelepített területen

- részt vesz terrorista és külső fegyveres csoportok felderítésében, megsemmisítésében,
- közreműködik a Magyar Honvédség és a szövetséges haderők műveleteinek biztosításában,
- részt vesz a veszélyeztetett területekről honvédelmi, nemzetgazdasági és más szempontból fontos vagyontárgyak elszállításában, biztonságba helyezésében.¹²

Az országot ért váratlan légitámadás vagy annak közvetlen veszélye esetén a Tevékenység Irányítási Központ folyamatosan figyelemmel kíséri a közszolgálati műsorszolgáltatók adásait. A rendőri szervek készenlébbe helyezésére, kitelepülésére készenléti fokozat elrendelése nélkül, illetve az utasítás egyes rendelkezéseinek bevezetésére a belügyminiszter külön utasítása alapján az országos rendőrfőkapitány intézkedik.

A fenti, példaként és részterületeket érintően felsorolt, alapvetően a különleges jogrend időszakában jelentkező további rendőrségi feladatok időbeni és hatékony elvégzése igényli mind a rendőrségi szervezeten belüli speciális irányítási rendszer meglétét, de ugyanilyen fontosságú a különleges jogrendben a veszélymegelőzésben, vagy felszámolásban részt vevő társ-fegyveres szervekkel, közigazgatási szervezetekkel való együttműködés biztosítása is.

JOGSZABÁLYI HÁTTÉR

A rendőrség működését különleges jogrend bevezetésekor az alábbi jogszabályok határozzák meg:

26/2012. (VI. 15.) BM Utasítás a Belügyminisztérium, és a Belügyminiszter által irányított szervek készenlébbe helyezéséről, a különleges jogrend bevezetésére történő felkészülés szabályairól, valamint személyi állományának értesítéséről.

Az utasítás a Belügyminisztérium hivatali egységeire, szerveire, valamint a Belügyminiszter által irányított önálló belügyi szervekre terjed ki. Meghatározza, hogy a különleges jogrendre hogyan, milyen módon kell a BM szervezeteknek felkészülni, valamint meghatározza a különböző készenléti fokozatokat, az értesítés, bevonulás rendjét is.

30/2013. (VII. 5.) ORFK Utasítás az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv készenlébbe helyezéséről, a különleges jogrend bevezetésére történő felkészülésének szabályairól, valamint személyi állományának értesítéséről.

Az utasítás kiterjed az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv központi szervére; a Készenléti Rendőrségre, a Repülőtéri Rendőr Igazgatóságra, a Központi Gazdasági Ellátó Igazgatóságra, a Bűnügyi Szakértői és Kutatóintézetre, a Megyei (fővárosi) Rendőr-főkapitányságokra; a Rendőrkapitányságokra és a Határrendészeti Kirendeltségekre.

¹² 12/2011. ORFK Utasítás

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2015. VIII. évfolyam 1. szám

16/2013. (V. 9.) BM rendelet a belügyminiszter feladatkörét érintő ágazati honvédelmi feladatokról.

Minden rendőri szervnél van kiértesítési terv, melyben a kapitányság teljes állományának kiértesítési adatai szerepelnek. Név, lakcím, telefonszám, bejárás-nem bejárós dolgozó, bevonulási idő stb. A tervben foglaltak szerint, amennyiben riadóra kerül sor, a lehető leghamarabb be kell vonulni a kapitányságra, és jelentkezni az illetékes parancsnoknál.

A rendőri szervek a készenléte helyezési és a különleges jogrend időszakára meghatározott feladatok hatékony, gyors és szakszerű végrehajtásához a felkészülés során a *feladatok végrehajtására a következő terveket készítik el* Összesített Készenléte Helyezési Tervet a területi szervek; Készenléte Helyezési Tervet, Készenléte Helyezési Tervkivonatot a felsorolt szervek közvetlen irányítása alá tartozó valamennyi szervezeti elem. A rendőrség egészére vonatkozóan a tervet az ORFK Rendészeti Főigazgatóság Védelmi Igazgatási Osztály készíti el. Az utasításban meghatározott feladatok végrehajtása érdekében önálló értesítési tervet készítenek a személyi állományuk értesítésének végrehajtására.

A rendőri szerv összesített névjegyzékét a szervezeti elemek névjegyzékeinek összessége alkotja. A szervezeti elemek névjegyzékeit a közvetlen vezető aláírásával kell elhelyezni az összesített névjegyzékben.

Az értesítés elrendelése esetén a beérkezés normaideje 6 óra, amely az elrendelő utasítás kiadásának időpontjából kezdődik. Értesítési feladat elrendelhető különleges jogrend esetén, egyéb esetben (váratlan elemi csapás, súlyos baleset, életet, egészséget, testi épséget fenyegető közvetlen vagy súlyos veszély, közbiztonságot súlyosan veszélyeztető események) megelőzés illetve elhárítás érdekében, békeidőszakban értesítési feladatok gyakorlása és ellenőrzése céljából.

Teljes: ha a rendőri szerv bevonulásra kötelezett személyi állományának egészét érinti.

Részleges: ha a rendőri szerv bevonulásra kötelezett személyi állományának meghatározott részét érinti.

Egyéb speciális feladat végrehajtására a helyi szervek vezetői részleges értesítést rendelhetnek el az irányításuk alatt álló személyi állomány vonatkozásában.

Mentesülnek az értesítés alkalmával: a várandós nők, a betegállományban lévők, a 18 év alatti gyermekét egyedül nevelő szülő, gondozásra szoruló közvetlen hozzátartozót ápoló dolgozó, (abban az esetben, ha felügyeletükről más módon gondoskodni nem tudnak.) Amennyiben mindkét szülő a belügyminisztériumi szervnél vagy más fegyveres szervnél foglalkoztatott és 18 éven aluli gyermekük vagy hozzátartozójuk van, akiknek felügyeletéről más módon gondoskodni nem tudnak, kirendeltek, kiküldetésben lévők, felmentési idejüket töltők, a rendelkezési állományban lévők, szolgálati vagy hivatali beosztásából felfüggesztettek, a tartalékállományban lévők, a különleges foglalkoztatási állományban lévőket és a könnyített szolgálatot ellátó hivatásos állományúak ugyanilyen mentességben részesülnek.

ÖSSZEFOGLALÁS

A jelen tanulmány rámutatott arra, hogy mennyire megváltozik és átalakul a rendőrség feladata különleges jogrend bevezetése esetén, ismertette a rendőrség helyi szerveire vonatkozó feladatokat a nem béke időszaki állapotokban. Ismertetésre kerültek az azokkal kapcsolatos legfontosabb jogszabályi rendelkezések, főbb fogalmi meghatározások. Bemutatásra kerültek a Rendőrség egyes irányítási és speciális feladatai, a különleges jogrend időszakaira kitérve.

A fentiekből is világosan látható hogy a Rendőrségen belül nemcsak az a lényeg, hogy az alapvető feladatokon kívül az újabb feladatokat is maximálisan elvégezzék, hanem fontos az is hogy a védekezésben résztvevő társszervekkel (honvédség, katasztrófavédelem, polgári védelem stb.) maximálisan együtt tudjon működni, továbbá az irányítás megfelelő, kellő szakmai tudással rendelkező szakemberek kezében legyen.

Kulcsszavak: különleges jogrend, védelmi igazgatás, helyi szervek, béke időszak, védelem komplex rendszere.

Keywords: special rule of law, defend management, local organizations, complex system of defence

FELHASZNÁLT IRODALOM

- 1) Lakatos László (2014): A különleges jogrend és a honvédelem szabályozása. Magyar Tudományos Akadémia Jogtudományi Intézet. MTA Law Working Papers 2014/49. ISSN 2064-4515,
- 2) Magyarország Alaptörvénye 49. § - 53. §,
- 3) Prohászka Petra: A védelmi igazgatás jelenlegi helye és szerepe, a jogszabályi változások, valamint az új kihívások tükrében; Műszaki Katonai Közlöny, XXIII. évf., 2013. 1. szám, 248-265 oldal,
- 4) 1994. XXXIV. sz. tv. a Rendőrségről, Magyar Közlöny, Magyar Közönykiadó, 1994. Bp.,
- 5) http://ktk.uni-nke.hu/uploads/media_items/dr_-peterfalvi-attila-disszertacio-tervezet.original.pdf
letöltés: 2014-04-11 11.55.,
- 6) 12/2011. ORFK Utasítás,
- 7) 26/2012. (VI. 15.) BM Utasítás a Belügyminisztérium, és a Belügyminiszter által irányított szervek készenlébbe helyezéséről, a különleges jogrend bevezetésére történő felkészülés szabályairól, valamint személyi állományának értesítéséről,
- 8) 30/2013. (VII. 5.) ORFK Utasítás az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv készenlébbe helyezéséről, a különleges jogrend bevezetésére történő felkészülésének szabályairól, valamint személyi állományának értesítéséről,
- 9) 16/2013. (V. 9.) BM rendelet a belügyminiszter feladatkörét érintő ágazati honvédelmi feladatokról.